

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Poznamena številka 18 v.

Reklamacije so poštne proste
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

112. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 19. oktobra 1909.

Leto XII.

Delavci iz Ljubljane in okolice!

Pridite nocoj, v torek, 19. oktobra ob pol 8. uri zvečer polnoštevilno v areno „Na-
rodnega Doma“ na

Ljudski shod

z dnevnim redom:

Otvoritev državnega zbora in zahteve delavstva.

Jutri se že otvori državni zbor. Nocoj je zadnji čas, da izpregovori delavstvo resno besedo. Vaša najštevilnejša udeležba bodi dokaz, da ste se naveličali slepomišenja proti ljudskih strank in Bienertrove vlade in da odločno zahtevate ljudstvu koristnega dela v državnem zboru. Pridite torej vsi do zadnjega!

Sklicatelj.

Otvoritev državnega zbora.

Jutri se snidejo poslanci na Dunaju in z največjo napetostjo pričakuje ves politični svet poročila jutrišnjega dneva. Ne more se reči, da se ne bi bilo v zadnjih časih zgodilo dovolj važnega in zanimivega; toda vsi dogodki so kakor pobledeli spričo vprašanja, kaj da bo s parlamentom. Malokdaj je bila nejasnost in negotovost tako velika kakor v sedanjem trenutku. Priznati pa se mora, da je najmanj upanja v koristno delo; v današnjem položaju je vsako dejanje blaznosti bolj verjetno od iztreženja in spametovanja. V meščanskem taboru ne govori razum, temveč same strasti, razbeljene do skrajnosti in kaleče jasen vid. Nemške stranke so si vteple v glavo, da je Bienert njihov minister in da je njihova prva naloga, ohraniti ta kabinet za vsako ceno. Čehi so razburjeni zaradi zapiranja čeških šol na Nizjem Avstrijskem in zaradi obstrukcije v češkem deželnem zboru in v tej razburjenosti ne znajo več jasno ločiti stvari. Poljaki so nesložni; večina njihovega kluba je po stari navadi brezobzirno vladna, manjšina pa išče zveze s Slovansko Enoto, ne da bi si bila na jasnem o svojih ciljih. Naši liberalci nimajo sploh nobene politične ideje in bi bili do nebes hvaležni človeku, ki bi jim povedal, kaj napravijo na Dunaju, naši klerikalci pa so se zateleballi v taktiko, s katero so si pridobili poleti svojo dvomljivo obstrukcijsko slavo.

Če se vzame vse to v poštev, tedaj je jutri sploh vse mogoče in naj pride z Dunaja kakršnokoli poročilo, se ne bo čuditi nobenemu. V tako neorientiranem položaju bi bila najbolj nehvaležna stvar, ugihati, kaj da se utegne zgoditi. Vendar pa bi bila velika napaka, če bi delavstvo položilo roke križema pa fatalistično čakalo, kaj prinese dan. Še je nekoliko ur do otvoritve parlamenta in ker je delavstvo edino ostalo trezno v splošnem političnem dirindaju, je njegova dolžnost, se zadnjo uro povedati meščanskim poslancem, ki sodi proletarijat o parlamentu in česa pričakuje delavstvo od državnega zbora.

Delavske zahteve so opravljene ne le s stališča splošne pravičnosti, temveč še posebno zaradi tega, ker ima sedanji parlament zahvaliti svoj obstanek v prvi vrsti delavstvu; a doslej so gospodje v zbornici mislili na vse mogoče druge reči, le na potrebe delavskega ljudstva ne. Zdaj pa je že precej

zadnji čas, da se stori nekaj tudi za tiste, ki so vstvarili ta parlament s svojim velikanskim bojem za splošno in enake volilno pravico.

Toda če govorimo z meščanskimi strankami, jim bomo zaman govorili o zahtevah in potrebah delavskega ljudstva. Za take reči je gospoda gluha. Zaradi zanemarjanja ljudskih interesov jih bo treba poklicati na odgovornost, kadar bodo zopet volitve. Za sedaj pa vemo, ker jih poznamo, da ne bodo potrebe delavstva prav nič vplivale na njihove sklepe.

Vprašati pa jih imamo nekaj drugega: Kaj mislijo doseči, če preprečijo zopet delo v parlamentu in če ga morda razbijejo? Gospodje se neprenehoma sklicujejo na narodnost in na narodne interese. Treba je sicer veliko naivnosti, da jim človek to verjame; toda dejmo za hip, da jim je narodnost res tako prirasla k srcu. Tedaj bi pa radi vedeli, kaj koristi narodnosti obstrukcija? Kje naj se reši narodno vprašanje, če ne v parlamentu?

Kar se je zadnje čase dogodilo v deželnih zbora, v katerih so n. pr. meščanski Nemci hoteli po ovinkih vtihotapiti nemški državni jezik vsaj za štiri dežele, bi moralo Slovanom odpreti oči in jim končno dokazati, da se edino v parlamentu prava tla za rešitev narodnega vprašanja. Češke nacionalistične stranke so doslej največ grešile v tem oziru. S svojim nezmiselnim državnopravnim, separatističnim stališčem so naravnost izzvali tisto metodo, ki hoče narodno vprašanje reševati na obroke in dali so nemškim nacionalistom naravnost opravičenje za svoje zadnje šovinistične poizkuse v svojih deželnih zbora.

Z narodnega stališča je za jugoslovanske poslance opravičljiva edino ta taktika:

1. Na vso moč se zavzeti za delavnost državnega zbora, da se ohranijo tla, na katerih se ima izvesti narodna enakopravnost;
2. Porabiti svoj vpliv pri čeških strankah, da opuste svoj pogubni separatizem in priznajo kompetenco državnega zbora za narodno vprašanje;
3. Odločno nastopiti za to, da se izdela v parlamentu jezikovni zakon za celo državo po enakih načelih.

To je tudi edina primerna taktika, če hočejo resnično nastopiti proti Bienertovi vladi. Name-ravana demisija čeških ministrov je gotovo spr-

vila Bienertov kabinet v neprijeten položaj. Za opozicijo bi bila neodpustna napaka, če ne bi izrabila vladne zadrege; jasno pa je kakor solučni dan, da je to samo v parlamentu mogoče. Razdejanje parlamenta bi bila Bienertu v sedanjem trenutku rešitev; boja v parlamentu se mora bati kakor cvetlica slane.

Morda izpoznamo že jutri, če so slovenski poslanci kos svoji nalogi. Mi izpolnjujemo svojo dolžnost, če jih svarimo še zadnjo uro. Upajmo, da ni to glas vpijočega v puščavi.

Slovenska politika.

Kdor ima oči, da vidi in ušesa, da sliši; kdor smatra politiko stvarno, ne pa fantastično, mora izpoznati, da je v zgodovini slovenskega naroda zaključena črta, ki se je začela z ločitvijo liberalcev in klerikalcev ter da stojimo na pragu nove dobe, ki bo dobila svoje lice od nove volje in novih moči. Znamenje tega mejnika je smart liberalizma. Dejstvo je gotovo. Dvomiti o njem, se pravi yarati samega sebe. Liberalizem je mrtev. Vprašanje ni, če je to komu žal ali ne. Spoznati je treba dejstvo in po spoznanju uravnati bodoče delo. Spoznanje pa ne pripušča dvoma. Liberalizem je mrtev.

Na Kranjskem so ga ubili deloma njegovi proreki, deloma njegovi nasprotniki. Pogled na kranjski deželni zbor zagotavlja dejstvo. Z volilno reformo je dobil smrtno rano, z lamsko reformo deželnozborskega opravilnika se mu je vzelo zdravilo; z liberalno-klerikalno slogom lanskega leta se je pospešil proces bolezn; in danes je očitno: Klerikalci delajo v deželnem zboru lahko kar hočejo; liberalizem nima več moči, ne moralne ne materialne, da bi preprečil avtokracijo klerikalizma. Mladost, ki se nima dovoljne moči in se šele bojuje zanjo, se lahko razvije, zraste in zmaga. Starost, ki je bila na vrhunču moči, pa je tako grozno telebnila v globočino kakor kranjska liberalna stranka, nima več vstajenja. Tu velja pesem: Bilo je, ne vrne se. Liberalizem na Kranjskem je odigral svojo vlogo. Tudi vstiranje mlade krvi mu ni moglo pomagati; konec je.

Na Gorškem je preminil liberalizem na bojišču zadnjih deželnozborskih volitev. Rezultati govore jasno. Dokazov z besedami ni treba, kjer so dejstva dokazi.

V Trstu in v Istri ni bilo nikdar organizirane liberalizma. Časi, ko bi se bil mogel razviti, so minili. Če bi se pojavil, ne bi našel nikjer več opore.

Na Štajerskem je zrastle liberalizem kot nežna bilka, ki ni mogla prebiti viharjev letošnjih deželno-zborskih volitev. Odkar je odzvonilo liberalizmu na Kranjskem, nima na Štajerskem več upov.

A kaj bo zdaj?

Klerikalizem je na vrhuncu moči. Njegove čete se bodo še povečale. Iz liberalnega tabora uhajajo cele trume pod njegove zastave. Vsi, ki žele danes koristiti, hite tja, kjer se lahko dele milosti. Nič se ni treba čuditi. Vsi egoisti postanejo zdaj klerikalci. Le ker to ve, je klerikalna stranka tako prevzeta, da nastopa povsem brez smokvinega listja, brezobzirno, ošabno, diktatorično kakor zmagovalec, pred katerim korakajo premagane trume skozi kavdinski jarem. Povsod imajo večino, zato se bo ta večina še povečala.

Ali je zaradi tega treba obupati?

Vsaka vlada se opira na moč, sicer bi ne mogla vladati. A še nobena strahovlada ni umrla naravne smrti. Tudi klerikalni hegemoniji ni usojeno večno življenje. Kar se klanja danes Gesslerjevemu klobuku naše kaplanokracije, ima le eno idejo: Ne zameriti se gromovnikom. Nobeno načelo ne združuje te armade; najrazličnejši, najnasprotniji interesi so v njenem taboru; prejalislej morajo nasprotja postati tako občutna, da bo boj in polom neizogiben.

Ker je klerikalizem zmagal, ni treba obupati. Zmaga klerikalizma je bila prvi pogoj klerikalnega pogina. Za resen boj s klerikalizmom je potrebno, da vlada in se pokaže ljudstvu v pravi podobi. Bolj intenziven bo sedaj boj, a tudi bolj uspešen.

Seveda spoznanje, da je tudi klerikalizmu usojena poguba, ne opravičuje fatalizma. Top čakati, da se izpolni čas, pomeni podaljšanje življenja klerikalnega gospodstva. Tudi usoda klerikalima se ne more izvršiti brez boja. In naloga nove dobe, ki se zdaj začne, je predvsem, organizirati boj. Uspešno se da organizirati edino na podlagi socialne demokracije. V dobi, ko so gospodarska vprašanja zavzela prvo mesto, je vsak poizkus nesocialne politike neploden in naravnost brezupen. Klerikalna stranka si ni pridobila zaupanja svojih sedanjih pristavev s klerikalizmom, temveč s spretno igro socialne stranke. Tudi najsrboritejši kaplani ne agitirajo danes s papežev državo, temveč se izkušajo prikupiti ljudstvu tako, da nastopajo kot zagovorniki in pospeševalci njegovih gospodarskih interesov. Proti tej socialni komediji klerikalizma more edino socialna resnost in resničnost doseči uspeh. Tem pogojem odgovarja socialna demokracija kakor pri drugih narodih, tako tudi pri Slovencih. In v njenih vrstah je dovolj prostora za vsakega, ki loče resno delati in se ne boji boja.

Socialna demokracija je mlada stranka. Vendar je dala že toliko dokazov svoje sposobnosti za življenje in razvoj, da ne more nihče misliti na njen pogin. Če se hoče torej koncentrirati boj proti klerikalizmu, se mora to zgoditi pod njenim praporom. Vsako snovanje novih strank je cepljenje moči; neposredno torej koristi klerikalizmu. Edino združitev vseh moči na podlagi, ki je že tukaj, v stranki, ki raste in se razvija, zagotavlja uspeh. Kdor razume znamenja dobe, ne more dvomiti, da prihaja čas odločilnega boja med klerikalizmom in socializmom. In komur ni protiklerikalizem samo plašč, ki bi pokrival druge namene, mora videti, da je bojevnikom odprta edina pot v socialno demokracijo.

Shod unije rudarjev na Dunaju.

Dalje.

i Načelnik Jarolim popolni tiskano poročilo in pravi: Za Galicijo smo ustanovili leta 1907 tajništvo, ki je obstajalo dve leti, pa ni pokazalo nikakršnih uspehov. Tajnik, ki smo ga tam nastavili, res ni bil primeren, a nam so ga člani tamkaj priporočili. Zdaj imamo tam še 170 članov. Tajništvo smo pa morali opustiti. V sedanjo stavko se ne moremo vtikati, ker so jo vprizorili Stojalovskijanci, pa ne v prid delavstva, nego le proti naši organizaciji. Smemo pač podpirati le člane, ki pripadajo naši zvezi. Če bi pa hoteli to načelo opustiti, bi bili pa kmalu brez denarja (veselost in pritrjevanje). V tej stvari ravnamo sporazumno s poljskimi sodrugji. Če bi posegli vmes, bi prišli nasprotniki z najhujšimi demagoškimi pomočki in bi trdili, da bi bili dosegli mnogo več, če bi nas ne bilo.

Imeli smo prepis z organizacije masinistov. Ni nam na tem, ali imamo tisto številce masinistov

ali ne, toda spadajo pa v našo organizacijo, zakaj tistim zakonom so podrejeni kakor rudarji in so voljivi v zadruga in bratovske skladnice kakor drugi delavci. Katero organizacijo pa naj bi tak masinist poslušal, v kateri delal, če bi bil izvoljen sicer? Za organizacijo masinistov ne, ker je le malo masinistov; za našo se pa potem ne bi zanimal. Rudniški masinisti pa tudi ne morejo sami imeti nikakšnega meznega boja, in če mi kaj dosežemo, tudi masinisti niso prikrasani. Masinisti torej niso tuje telo med rudarji, nego spadajo k njemu. Tako smo se ravnali po sklepu zadnjega strokovnega kongresa, ki veli, da se izvede organizacija po obratih. V rudništvu so vposleni tudi rudarji, tesarji, kovači, ključarji, mizarji in sedlarji. Ako bi hotel vsak rudniški delavec k svoji poklicni organizaciji, bi bilo rudarsko delavstvo silno razcepljeno. (Tako je!)

Število članov je letos nazadovalo. Temu je več vzrokov. Najprej strah pred vojno, ki je delo oviral mesece, potem posledice krize in draženje živil. Najbolj je organizacija nazadovala v ostravskem okrožju, kjer so se sprli češki in poljski sodrugji. Tudi delovanje političsko vpliva nekoliko. Veliko nazodovanje je povzročila stavka v Rürschauru. Stavka je bila velika napaka in ni imela nikakršnega dovolila od načelstva ali tajništva. Vzhodno-češko okrožje ima prav napete podjetnike; toda stavkati ni treba takrat, kadar je podjetnikom všeč. Izgubili smo člane in 86 najboljših sodrugov je bilo odpuščenih ter so morali v inozemlje. Nadejamo se, da nas delo tega zbora ukrepi. (Odbravanje.)

Sodrugji Ebert (Turn), Pytlík (Ostrova) in Riegl (Ostrova) so se poročali o stanju nemškega, poljskega in češkega strokovnega lista.

*

Drugi dan se je zbor posvetoval domala le o poročilu unijskega načelstva.

Poročilo načelstva je popolnil blagajnik Kratochwill. Prejemki so znašali l. 1906 236.878 K, izdatki 136.717 K; leta 1907 prejemki 258.781 K, izdatki 178.904 K; leta 1908 prejemki 201.608 K, izdatki 213.982 K. Prav hitro se naraščali stroški za bolniško podporo: od 19.235 K na 42.437 in 56.678 K. Imetje unije je znašalo leta 1908 472.389 K, od katerih pripada centralni blagajni 249.079 K, pogrebniemu zakladu 47.127 in rezervnemu skladu 176.182 K, Trije unijski listi imajo imetja 63.044 K.

Za kontrolo poročajo Hein (zveza), Wrba (Glück auf!), Koniček (Nazdar!) in Gornik. Vsi so predlagali absolutorij.

Straus (Idrija) utemeljuje potrebo slovenskega strokovnega lista za rudarje, ker »Rdeči Prapor« ne more nadomestovati strokovnega lista.

Bartl (Ljubljana) pravi, da je njegova naloga, podati poročilo o položaju med slovenskimi rudarji, kolikor je razvidno iz podatkov upravnistva. Doslej je opravljal »Rdeči Prapor« skoraj 12 let naloge strokovnega glasila za rudarje in ne more se reči, da ne bi bil izpolnjeval svoje dolžnosti, kolikor je bilo mogoče. Spoznavamo pa vsi, da ne more političen list, posvetiti eni stroki toliko, kolikor posebno strokovno glasilo. Sedaj se namerava ustanoviti tako glasilo; upravnikova dolžnost pa je, opozoriti, da to ne bo mogoče brez izdatnih žrtv. Časopisa namreč ne gre toliko med rudarje, kolikor je organiziranih članov; to ima več vzrokov, glavni je ta, da imamo, žal, veliko število analfabetov. Govornik navaja v pojasnilo številke. Upravištvu sedanjega lista mora seveda skrbeti za interese obstoječega. Razumemo pa, da je potreba po ustanovitvi strokovnega lista, kateri se bo moral zadovoljiti kljub žrtvam. Izvesti se bo morala stvar tako, da se doseže željena korist brez prehudega udara za drugo stran.

Bouček (Orlov) opisuje razmere v Hrčanovu. Tam ni niti dobiti prostora za zborovanje, ker je okrožje last grofa Potoczege. Zato je morala unija kupiti hišo. Stanje rudarjev je žalostno, bolj nego drugod, vendar je unija tudi tam storila svojo dolžnost. Neorganiziranim seve ne more plačevati podpor.

Dalje prih.

Domače vesti.

— S hrupno obstrukcijo, izključitvijo šestih liberalnih poslancev, z odhodom ostalih liberalcev in s triumfalnim sklepom novega poslovnika se je končalo zadnje zasedanje kranjskega deželnega zbora. Ni se čuditi, da so se liberalci kakor v obupu hoteli upreti novemu poslovniku; tudi se

ne čudimo, da so v obupu izgubili glavo. Saj spravlja novi poslovnik manjšino skoraj ob vso veljavo in vpeljuje pravo diktaturo večine. Ošabnost liberalne stranke raste res v oblaki in novi poslovnik jo ima še pospešiti. Da se manjšina brani take tiranije, je naravno. Ampak metoda pač ni bila posebno modra; način liberalne obrambe kaže, da je ta stranka res že od vseh bogov zapuščena. Da z razbijanjem po pulhah ne bodo dosegli ničesar, bi jim bi'a morala povedati zdrava pamet, če bi jim je bilo še kaj ostalo. Zdi se nam, da ni moglo biti klerikalcem nič bolj všeč kakor liberalni kraval, ki jim je dal prihiko, pometati skoraj ves liberalni klub iz zbornice in potem igraje skleniti poslovnik kakor so sami hoteli. Izključitev poslancev je gotovo brutalno sredstvo; toda kdaj so smeli liberalci pričakovati, da klerikalci ne bodo brutalni, če jim brutalnost koristi in če jo vsaj navidezno lahko opravičijo? Kadar otroci razgrajajo, mislijo, da bodo kaj dosegli s tem; zakaj otroci so otroci. Liberalci so pa morali vedeti, da ne dosežejo s hrupom prav ničesar, pa so vendar začeli razsajati. Kako naj se to imenuje? V svoji razburjenosti, ki je otrokom dovoljena, ne pa resnim politikom, so pa popolnoma prezrli nekaj drugega. Znano je bilo, da ima biti v petek zadnja seja. To je za opozicijo, ki ima resno in krepko voljo, velikanška korist. Klerikalcem je moralo biti ležeče na tem, da se zaključijo delo o pravem času. Prav to pa bi bili liberalci lahko preprečili, če bi bili znali trezno misliti. Treba bi bilo le dveh vztrajnih in seveda tudi stvarno podkovanih govornikov, ki bi bila znala eventuelno do jutra govoriti o predmetu. Razgrajati je seveda lažje. Toda razgrajanje ne koristi nič, dočim se zaradi stvarnega govorenja noben govornik ne more izključiti. Proti takemu sredstvu bi bil tudi deželni glavar Šuklje brez moči in sama generalna debata bi se bila dala s to metodo tako raztegniti, da ne bi bila niti Krekova iznajdljivost pomagala klerikalcem. In ob specialni debati se da tudi še kaj napraviti. Toda kaj pomaga? Bojuje se lahko, kdor veruje v svojo moč. Tega pa pri liberalcih že davno več ni in človek ne razume, zakaj ne gredo sploh rejsi spat.

— Zaradi ravnanja klerikalcev in deželnega glavarja objavlja »Slovenski Narod« danadan dolge jerimijade, tako da bi se reveži, ki so toliko pretrpeli v deželnem zboru, človeku kar smilili, če — no, če se jim ne bi godilo popolnoma prav in po zaslugi. Brezobzirnost klerikalne večine se nam sicer ne zdi nič kaj lepa in še v sanjah nam ne prihaja na misel, da bi jo zagovarjali. Toda vprašanje je: Kdo je kriv? Ko se je lani sklepala reforma deželnega reda, smo svarili liberalce; dr. Tavčar pa se nam je rogal, češ, take določbe imajo vsi moderni parlamenti in pri »Slovenskem Narodu« so se podali na polje modrovanja ter so pisali, da veljajo paragrafi o ponižnem vedenju za vse stranke v zbornici. Ergo bodo liberalci glasovali za nagobčnike. Takrat je pisal »Rdeči Prapor« sledeče: »Neprecenljiva je res »Narodova« modrost! Mi seveda ne bi bili ugenili tega. Ampak nam bi se zdelo, da je med položajem klerikalne in liberalne stranke v deželnem zboru vendar nekoliko razlike. Da bodo imeli klerikalci v zbornici absolutno večino, je menda tudi zofistom v Knafljovih ulicah znano. Klerikalci bode torej po najnavadnejši matematiki lahko sklepali, kar bodo sami hoteli. Zakaj bi se torej bali strogega poslovnika? Edino, česar bi se imeli bati v svojem položaju, je obstrukcija... Kar je za večino vosek, ki ji gladi pot, je za manjšino bič s škorpionji. A »Narod« hoče sugerirati, da je Jeroboamova mast balzam za liberalno stranko... Prav nič nismo ošabni; to je bilo lahko ugaciti. Ampak da liberalci niso ugacili, je zanje žalostno. Zdaj pa je tako: Liberalce je poslovnik metal iz zbornice, klerikalcem je pa gladi pot. Lani bi bili lahko preprečili tiste čedne paragrafe, pa jih niso hoteli. Letos bi bili radi preprečili nove drakonske določbe, a jih niso več mogli, ker so se lani vjeli v zanko. Kdo naj potem pomiluje take nerodneže?

Umetnost in književnost.

: Cenjene zaupnike opozarjamo na oglas, ki se tiče Zepnega koledarja za l. 1910. Ta koledar je tako priljubljen, da skoraj ni potreba posebnega priporočila. Naročila sprejema upravištvu »Rdečega Praporja«, kamor je poslati tudi denar, obračune i. t. d.

: Gledališče. V soboto je bila vprizorjena drama »Galeotto« španskega pesnika Echegaraya. Delo odlikuje psihološko utemeljen razvoj dejanja in pa visoka dramatična napetost; Echegaray dosega dramatične efekte brez navadnih in grobih sredstev. — Drama obdelava klepetavost in obrekljivost meščanske družbe, ki hoče v čistem prijateljstvu done Theodora in dona Ernesta po vsej sili videti pregrešno razmerje. Učinek trajnega sumničenja je ta, da njuno prijateljstvo preide v resnično ljubezen. — Vprizoritev je bila dobra. G. Verovšek v psihološko in igralsko zelo naporni vlogi dona Juliana je svojo nalogo častno rešil. G. Borštnikova v vlogi done Theodora je s svojo umirjeno realistično igro zelo ugajala; parkrat je pač zašla v nepotrebno afektiranost. Popolnoma zadovoljiv je bil g. Nučič v vlogi pisatelja Ernesta.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Zadnje vesti.

Politični položaj.

Demonstracije na Dunaju. Dunaj, 18. okt. Z ozirom na otvoritev državnega zbora je sklicala socialno-demokratska stranka včeraj dopoldne shod v ljudsko zbornico na rotovžu z dnevnim redom: Otvoritev državnega zbora in zahteve delavstva. Shod je postal velikanska demonstracija. Iz vseh okrajev so prikorakali delavci v ogromnem številu, tako da ni bila le dvorana, ampak ves prostor okrog rotovža poln ljudstva. Govorilo se je v dvorani in na prostem. Nastopili so drugi dr. Adler, Domes, dr. Ellenbogen, Pernerstorfer, Reumann, Schuhmeier, Seitz, Skaret in Winarsky. Vsi so ostro kritizirali Bienenrthovo vladno in ob burnem odobravanju množice konstatirali zahtevo delavstva, da se zbornica z vso resnobo poloti svojih socialnih nalog. Nekateri govorniki so porabili priliko tudi za protest proti španskemu tolovajstvu, kateremu je pripisati brezvestna usmrtitev Ferrera. Po končanem shodu se je množica, ki je cenijo nasprotniki na najmanj 60.000 tisoč, razdelila v dva dela in odkorakala na dve strani. Nemški nacionalci so bili napovedali velik »bumel«, s katerim so hoteli demonstrirati za zakon Axmann-Kolisko in za »nemški značaj Dunaja«. Tega bumla se je udeležilo do 10.000 ljudi, seveda bolj »elegantnih«. Ko je delavstvo prihajalo od shoda, so ga nacionalistični »bumlarji« ves čas izzivali in dražili, tako da je prišlo na nekaterih mestih do spopadov. Policija je takoj posredovala, a ne bi bila ničesar opravila, če ne bi bili delavci imeli svojih lastnih rediteljev, katerim se je v prvi vrsti zahvaliti, da se ni zgodilo nič hujšega. Vendar je bilo nekoliko oseb ranjenih. Demonstracija je naredila v mestu velikanski vtisk.

Slovanska Enota. Praga, 19. oktobra. Bivši minister Pacak odbija v »Union« očitjanje, da Slovanska Enota nima programa. Po leti da je bil njen program »Strmoglavi vlad«. Tudi akcijski program ima in sicer v prvi vrsti zakon za varstvo narodnih manjšin v celi državi, avtonomijo kraljestev in dežel (P P!), enakopravnost vseh jezikov v avtonomnih (P — —) deželah, saniranje deželnih financ i. t. d. Če program ni formalno sestavljen, se vendar lahko vsak trenotek formulira. (Če ima Slovanska Enota res tak program, naj pa pove, zakaj ne poizkusi izvesti ga, kar je le v parlamentu mogoče? In če ima Slovanska Enota res tisto trapasto avtonomijo dežel v programu, naj povesta Šusteršič in Hribar, kaj imata iskati pri zvezi s takim protislovenskim, nazadnjaskim programom? Op. ur.)

Ministrski svet. Dunaj, 19. oktobra. Včeraj je bil polnoštevilni ministrski svet, ki se je bavil s pripravami za parlamentarno zasedanje.

Dunaj, 18. oktobra. Danes dopoldne je češki minister Začek konferiral z voditelji čeških mesečanskih strank. O konferenci se ni objavila nobena izjava. »Slovanska Enota« ima jutri posvetovanje.

Dunaj, 18. oktobra. Bivši zbornični predsednik Pattai vabi načelnike klubov na konferenco, ki ima biti jutri popoldne.

Shodi v Pragi. Praga, 18. oktobra. Z dnevnim redom »Zopetna otvoritev državnega zbora in interesi delavstva« je bil v osmem okraju v gledališču gospe Zieglerjeve velik shod, na katerem je govoril poslanec Němec. Nocoj so bili shodi na Žizkovu v »Bezovki«, na Vinogradih »Pri Komenskem«, v Vršovicah v »Meksiku« ter v Nuslah »Pri Husu«. Povsod je bila ogromna udeležba. Govorili so sodrugi dr. Šmeral, Havlena, dr. Houser in Teska. Resolucija, ki zahteva socialno delo v državnem zboru, se je povsod soglasno sprejela. »Narodni« socialci so hoteli motiti nekatere shode, toda povsem brezuspešno.

Včeraj je bil tudi shod svobodomiselncev radi usmrtitve Ferrera. Shod je razpustil vladni zastopnik. Socialni demokratje se demonstrirali na Vavlskem trgu.

Davčna reforma. Dunaj, 19. oktobra. Jutri vložijo finančni minister Bilinski zakonski načrt o reformi davka na poslopje.

Češka ministra. Dunaj, 19. oktobra. O včerajšnjem posvetovanju čeških poslancev z ministrom Začkom se poroča, da je bilo povsem zaprlo, v sled česar se ni sprejel noben sklep. Če sklene češka parlamentarna komisija, kar je verjetno, da naj minister dr. Začek odstopi, ne da bi čakal na odločilni ministrski svet, tedaj gotovo ugodita on in dr. Braf temu sklepu. Če pa parlamentarna komisija danes ne sklene tega, tedaj prideta oba češka ministra jutri z Bienenrthom na ministrsko klop in vložita formalno demisijo šele na ministrskem svetu, ki sklene, da se sankcionirajo jezikovni zakoni. Oba češka ministra na-

meravata na dotični seji vložiti protest in dati v zapisnik razloge, radi katerih se ne moreta češka ministra izreči za sankcijo jezikovnih zakonov.

Češka konferenca. Dunaj, 19. oktobra. Češka parlamentarna komisija je včeraj imela sejo, na kateri se je pretresalo vprašanje, ali naj se po sestanku parlamenta začne z obstrukcijo, ali pa naj se delajo težave le z vlaganjem predlogov. Posvetovanje se še danes nadaljuje, sliši se pa, da so se včeraj vsi člani konference izrekli za obstrukcijo in za odstop čeških ministrov.

Ogrska kriza. Budimpešta, 18. oktobra. Ogrskemu ministrskemu predsedniku je cesar sporočil, da se v zadevi ogrske krize odloči v sredo, 20. t. m. Prej zaslisi še nekaj ogrskih politikov in tudi vse tri voditelje koalicijskih strank, grofa Julija Andrassyja, grofa Aladarja Zichyja in Košuta. Cesar bo poizkusil napraviti mir s koalicio, a je za to baje malo upanja.

Budimpešta, 19. oktobra. V resnih političnih krogih pravijo, da člani kabineta, ki so jutri povabljeni na avdienco, ne bodo poklicani kot strankarji in ministri, temveč kot podpisatelji pogodbe iz leta 1906. Cesar bo ministre pozval naj skrbijo, da se izpolnijo dolžnosti, ki so se prevzele s pogodbo ter da se reši volilna reforma v sedanjem zasedanju, ker se more šele tedaj govoriti o drugih vprašanjih, če je pogodba izpolnjena in se snide parlament na podlagi splošne volilne pravice.

Če dames Justh ne predloži sam odgoditve državnega zbora, store to stranke, ki stoje na podlagi programa 1867. leta.

Budimpešta. 19. oktobra. Danes se odpeljejo vsi ministri na Dunaj, kjer imajo jutri ministrski svet pod cesarjevim predsedstvom.

Ponesrečen zrakoplov. Dunaj, 18. oktobra. Pri včerajšnjem drugem poletu v zrak je Rennerjev zrakoplov trčil s sprednjo polovico v zrakoplovno uto. Starejši izmed bratov, Aleksander Renner, je padel iz čolnika na zemljo, a se k sreči ni znašlo poškodoval. Ker se je tudi motor nekoliko poškodoval, je veter zgrabil zrakoplov in ga podil v smeri proti severozapadu preko stolpa Štefanove cerkve. Ves ta dogodek je opazovala množica več nego 50.000 ljudi. Oba na tleh se nahajajoča Rennerja oče in sin sta se vsedla v avtomobil ter jela dirjati za zrakoplovom, ki se je v Strebersdorfu brez vsake nesreče spustil na tla. Rennerji so se vrnili z avtomobilom na Dunaj, kjer so jim prirejali navdušene ovacije.

Španija. Madrid, 19. oktobra. Že od 10. t. m. se cenzurirajo tukajšnji in barcelonski časopisi, preden gredo v tisk. O usmrtitvi Ferrera so prepovedane vse vesti razun oficijelnih.

Madrid, 19. oktobra. Minister za notranje zadeve je ukazal, da se imajo zapreti vse neklekikalne ljudske šole.

Grški oficirji. Berlin, 18. oktobra. »Vossische Ztg« poroča iz Aten: Če se bo nadaljevala opozicija proti vojnemu zakonskem načrtu je častniška zveza včeraj sklenila, marsirati s četami v mesto, zasesti zbornico, zapreti glavne nasprotnike in razglasiti vojaško diktaturo. Pod tem pritiskom je zbornica včeraj rešila nekoliko najvažnejših načrtov.

Dopisi.

Št. Janž. (Premogokopna družba v Št. Janžu na Dolenjskem.) Lansko leto se je začelo odprlo z otvoritvijo proge Trebnje — Št. Janž promet premogokopne družbe »Johannesthaler«. Da izve slavno občinstvo, v kakih rokah in v čigavem vodstvu se nahaja ta družba, kako se ravna z delavstvom, kaka so stanovanja, hrana i. t. d., naj služijo te-le vrstice: Premogokopna družba šentjanžka, ali nemško »Johannesthaler« obstoji iz najbolj zagrzanih nemških in laških šovinistov in ima svoje glavno ravnanjstvo (centralo) v Trstu. Ravnanjstvo je neki Gmeyner, ki ves kipi nacionalnega sovraštva in si je tudi za uradniško osebo in voditelje izbral same zagrizene nemške šovinsti, razun enega, računovodjo, ki pa tudi ni boljši od drugih. Da se v takih razmerah delavstvu, ki obstoji večinoma iz ubogih slovenskih par, ne godi dobro, se lahko razume. Posebno se grdo odpravljajo, če pride kade prositi podpore; nabruliijo ga takoj: Du windischer Hund, geh, marsch« i. t. d. Posebno se odlikuje po surovosti neki »Werkmeister« Blumauer, ki je grozen zagrizenec in ne more trpeti delavcev. Za vsako se tako malo stvar jih ovaja ravnatelj in predlaga, da jih odpusti iz službe. Zato pa odhajajo delavci kar trumoma iz službe in morajo po svetu s trebuhom za kruhom. Posebno take radi odpustčajo, ki imajo otroke, toraj največje revčke, in ne pomagajo nobena prošnja in ne nič. — Stanovanja so zelo slaba, tesna in jako mokra; saj ni čuda, gradili in mašili so jih po zimi v največjem mrazu. Da trpe ob tem uboge delavske družine, posebno pa tisti, ki imajo obilo dece, se lahko razume. Zato pa ja večina otrok kilavih in polnih raznih bolezni. Prebivati morajo natlačeni, kakor sardele v skatljah. Posebno zamazano in nečedno je staro poslopje, polno nesnage, miši, podgan in drugega mrčesa. Poštenemu človeku se gabi to poslopje, če je vidi od daleč, ubogi delavci morajo pa prebivati v nesnagi. Pitne vode nimajo nobene, hoditi morajo zajemat vodo v neki jarek, kjer je voda po leti vsa blatna in topla, ker priteče ob

cesti, po zimi pa ne preostaja drugo, kakor tajati sneg na peči. Tudi ni nobenih kleti, nič zemlje, kjer bi si ta ali ona družina, ki ima obilo dece, kaj pridelala zelenjave in dr., dasi je dosti zemlje na okrog, prazne in proste. Dalje se molze ubogo delavstvo na vse načine, kakor n. pr. kazni z denarjem, najbolj pa seveda pri stanovanjih in v kantini. Točijo se najslabše pijače, posebno vina so slaba, slabša kakor vsak petijot, da se človeku kar želodec obrača, ko ga pije. Pa je vendar vino doma v Št. Janžu in dobro. Hrano imajo seveda tudi tako, tisti namreč, ki so navezani ne kantino, večinoma samci, kakor jim jo predpise ravnatelj in »Werkmeister«; saj za delavce je vse dobro, če tudi gloda kosti, samo da se »akcionerji« maste od krvavih žuljev zaslužnjene delavstva. Dalje se priganjajo delavci, da se morajo naročiti na razne šovinistične časopise, kakor n. pr.: »Deutsche Wacht«, »Grazer Tagblatt«, »Stajer« i. t. d. Gorje, kdor se zoperstavlja; iti mora takoj. Mislili so delavci že na vse mogoče načine, da se organizirajo, kakor so organizirani delavci drugod, toda to je gospodom trn v peti. Enkrat so se bili delavci že zbrali, da bi se posvetovali, kje in kako bi se organizirali, pa takoj, ko je izvedel zvesti ministrant ravnatelj, g. Flatschat, »Betriebsleiter«, je poslal po orožnike, da so razgnali sestanek. Plače so zelo odmerjene, da ni me za živeti, ne za umreti. Tudi niso plače vedno enake, kakor se ravnatelj ravnajo poljubi; enkrat zasluži delavec več, enkrat manj in če ravnajo toliko dela. Na ta način trpe v prvi vrsti najbolj delavci, po drugi strani pa tudi družba sama. Če bi se delavci dobro, ali recimo vsaj z delom primerno plačali, bi delali gotovo z večjim veseljem, družba bi imela pa več dohodkov, tako pa dela le v izgubo in ni se čuditi, če ima že na milijon kron izgube, kakor se čuje. Če se delavec primerno plača, kakor gre, bo tudi delal in promet se bo povzdignil, tako pa gre kaj malo premoga po svetu iz Janža v primeri z drugimi premogokopi (samo do 8 voz na dan). Za to pot naj zadostuje, ako ne bodo krivice in razmere napram delavstvu pojenjale, bomo posvetili še dalje v to družbo, kar gotovim gospodom gotovo ne bo po volji. Delavcem Št. Janžke premogokopne družbe pa naj velja ta nasvet: »Organizirajte se in stopite v močno falango, da boste lažje odbijali krivice, ki se vam gode in služi naj vam kot geslo rek: »Organizirani in edino v slogi je moč!«

Eden v imenu vseh delavcev.

Št. Peter na Krasu. (Zbesneli pop.) Pretečeno nedeljo so nesli vrliga sodruga Adama iz Sv. Petra k večnemu počitku. Pokojnik je zapustil ženo in 3 nepreskrbljene otroke. Da je bil med svojimi tovarisi zelo priljubljen, nam je pričal spreved. Tamošnji kurat gospod Abram pa je preskrbel zato, da je postal spreved pravcata manifestacija. Zaukazal je namreč, odstraniti z venca rdeča traka, ker pomenja ta znak baje demonstracijo proti katoliški cerkvi (!). Ali vrli šentpeterski sodrugi so povedali gospodu Tonetu, da niso pri volji, prenašati njegove sitnosti in da bodo tudi proti njegovi volji nesli venec s prokletimi rdečimi trakovi v sprevedu. Gospod Tone je kljuboval; obrnil se je do sorodnikov z vprašanjem: »Kaj imate rajše, da grem jaz ali da gre venec za sprevedom?« Sorodniki so se odločili, da gre venec. To je bil hud tobak za Toneta! Hitro je izrekel nekaj latinskih besed, poskrbil nas z jezo, da smo bili vsi mokri, slekel mašno obleko, odložil stolo, pa jo je odkuril hitrih krač. Mimogrede je hotel še pregovoriti navzoče uradnike, da bi sledili njegovemu vzgledu. Ali tudi tukaj je hudo naletel. Ko je uvidel, da je s svojimi nazori osamljen, je izginil na koruzno njivo. Pogrebi so se uvrstili in spreved se je začel pomikati po cesti — brez duhovnika — proti kopalšču. Ob cesti je kapelica in tam se običajno blagoslovi mrlič. Sodrugi so položili krsto in pevci so zapeli žalostinko. Neka ženica je vzdihnila: Ah, kaku je tu lepu — še lepš, kakor z duhovnikom. V cerkvi je čakal gospod kurat; z nekako jezo je pel »Requiem«, kar se je vidno poznalo na tresočem glasu. Po končani cerkveni ceremoniji je pa zopet ubežal skozi zakristijska vrata na pokopališče, kjer je bil konec njegovih burk. Sodrugi Kopač iz Trsta se je poslovil od ranjkega z izbranimi in ginljivimi besedami, nakar so pevci zapeli nagrobnico. Pri sv. Petru se je hitro raznesla vest o nagajivosti gospoda kurata. Vse je obsojalo zbesnelo popče.

Z Dolenjskega. (Revež in katoliški duhovnik). Nasi duhovniki se radi pravdajo zaradi začenja časti. Take pravde včasih razkrivajo zasebno življenje nekaterih naših celibatarjev, ki se ne smejo ganiti proti volji kuharice; take pravde pa včasih tudi pokažejo, kako misli naš duhovnik o socialnih stvareh. In to slednje je važno za nas; vsaj vemo potem, s kom imamo opraviti.

Neki župnik na Dolenjskem je odgnal iz farovža človeka, katerega ne mara, ki je prišel s svojo ženo kot boter h krstu. Ta boter si je s pridnostjo pripravil nekaj premoženja. Očital je župniku temu botru, da je preumazano oblečen, da ni za prisostvovanje pri sv. zakramentu. Boter je bil oblečen kakor drugekrat in kakor ob nedeljah hodi oblečen v cerkev. Ženi botra je rekel župnik po odhodu botra, — ki je čakala z babico na prostoru, iz katerega ni videla odhajati moža — in to pred farovškimi uslužbenkami in babico, da je moža spodil, ker je preumazan za sv. zakra-

mente. Farovške ženske so ploskale in dejale, da je to bilo prav in ko je vprašala žena, ako je tudi ona umazana, ji je rekel župnik, da je tudi ona. Tedaj nič krsta. Ženske so odšle z otrokom. Odpoden boter se je podal na telegrafni urad in je telegrafiral knezoškofijskemu uradu tole: Župnik noče krstiti otroka, ker boter ni snažno oblečen, kar ni res; kaj je storiti? — Nič odgovora na to. Župnik izve, da se je telegrafiralo, on toži po ljubljanskem advokatu, — da bi dolenjskemu človeku napravil več stroškov — botra zaradi žaljenja časti, ker mu je baje očital boter v telegramu, da ni storil svoje uradne dolžnosti. Boter dobi vabilo h kazenski obravnavi in tudi toži po svojem advokatu župnika zaradi žaljenja časti, storjenega s tem, da je rekel župnik javno, da je botra spodil ker je bil preumazan za sv. zakramente. Boter dokaže, da je bil snažno oblečen, ko je prišel h krstu. Boter se opravi, župnik se obsodi zaradi žaljenja časti in v plačilo stroškov. — Župnik je bil včasih prijazen botru; zdaj bo hudo pihal proti kat. človeku, ki rad za botra hodi. Slednji se bo menda odvalil temu.

V obravnavi na prvi instanci je žena tega spodnega botra kot priča tudi izpovedala, da jo je enkrat, ko je prinesla h krstu otroka revnih staršev, ta župnik karal, rekši, zakaj hodi kot imovitejša oseba otrokom revnih staršev za botro, revnim otrokom naj bodo reveži botri. Ta izrek je vzeti iz te pravde in ga predložiti našemu občinstvu. Kdor pozna govorjenje duhovnikov, če so sami med seboj, ta je že kaj takega kdaj slišal. Tako res misli večina kat. duhovnikov. Dasi plačuje imovitejši boter več kron za opravilo krsta, kakor pa reven boter, vendar bi naj bil boter otroku revežev tudi revež. Revež naj že pri krstu dobi znak reve, — naj se mu že pri krstu pove, da ne sme višje, dalje okoli sebe gledati. Bog je ustvaril bogatino in reveže; reveži so pa za to na svetu, da služijo bogatinom in revežu se ne sme biti kako kazati, da je nemara tudi zanj prosta pot do boljšega življenja. Reveži morajo biti, kdo bo pa snazil škornje! Tako so umovali na srednjeveških gradovih in v samostanih, to je podlaga vsega umovanja srednjega veka, tlakarskega gospodarstva. Ta župnik je nepremišljeno izustil navedene besede o revežih; ni mislil, da razgali s tem ves sistem kat. farovža. «Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe», ali ljubi železo, kakor samega sebe in kuj svojega bližnjega dokler je gorak. Tako misli naš farovž in povsod kat. farovž še zdaj; tako pojmovanje o razredih človeštva bodo imeli kat. duhovniki, dokler bo še kaj «dominus vobiscum» nesel. Tako mišljenje je vzgojeno, je proizvod naziranja bogoslovnih sol. Reveži-delavci na eni strani in bogatini na drugi strani! to je po bogu ustvarjen red v človeštvu; to je naravni zakon življenja; čez to razredno razmerje se ne more priti. In zaradi tega se udaj revež, delaj, trpi; — tvoj kat. duhovnik, namestnik boga na svetu in kakor je škof Katschthaler pred nedavnim pisal, — ki je več, kakor bog, ker duhovnik pri maši boga stvarja — grehe odpušča, — ti to veli. To je socializem kat. duhovnika. — Ako se sliši govoriti kat. duhovnika o socializmu kat. cerkve, prihaja človeku občutek, kakor bi slišal, ko bi tulili volkovi kako lepo pesem.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vase glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“!

Močenje postelje 30-2
se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Tople zahvale. Zdravniško priporočeno.
Zavod „Sanitas“
Velburg P 348 (Bavarsko).

Kupujte
šolske potrebščine
le v trgovini s papirjem
Ivan Vrečko —10
Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.
Zaradi preselitve 10 % popusta.

Največja zaloga, najboljša in najcenejša trdnost za naročanje ozir. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/3, 1/4, in 1 kg. 104-93
Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-lepše mazilo za trde in mehke pode.
Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za pode; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravna za vsakovrstne prevlake.
Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Masžobo za usnje.
Oljnatih barv, priznane najboljše.
Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.
Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.
Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.
Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.
Karbollneja, najboljše.
Fasadnih barv za apno.
Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudinskih.
Kleja za mizarje in sobne slikarje.
Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Ustanovljeno 1. 1892. **Adolf Hauptmann v Ljubljani** Ustanovljeno 1. 1892.
I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Mag. pharm. E. Koželj

uljudno naznanja sl. občinstvu

2-1

otvoritev lekarne

na Jesenicah (Gorenjsko).

V založbi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani
je ravnokar izšel

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za navadno leto 1910.

Ta koledar izhaja že **deseto leto**. Vsebina mu je med drugim naslednja: Koledar. Tabela za železničarje. Množilna razpr. delnica. Kolkovne lestvice. Poštni tarif. Inozemske denarne vrednosti. Stara mera in nova. Koliko plačam osebne dohodnine. Koliko plačam vojne takse. Nekaj dogodkov iz zgodovine. Vzhod, ki se dviga. Alkohol in železničarji. Žena in socialistični tisk. Drobiž in beležke za vsak dan v letu. — Razun te vsebine prinaša koledar sliko sodruga Etbina Kristana.

Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar. Razpošiljati se prične takoj. Organizacije in posamezne naročnike kar naj-uljudneje prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglase pravočasno.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Zaupniki organizacij, ki naroče več izvodov, dobe

10 % popusta.

Pri naročilih na posamezne izvode se priporoča, da se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.



H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg

razpošila ure, zlatino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trdnjo. — Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoea K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: :: nikelnasta K 1.20, srebrna K 6. — ::

Telefon št. 177

62-46

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebško in
: češko pivo :**

Telefon št. 177

Telefon št. 177